

METOTREXATO BIDEZKO TRATAMENDUA

Sendagai hau minbizi mota jakin batzuk tratatzeko erabili izan da (zitostatikoa), eta dosi txikietan erreumatologian erabiltzen da.

FAME izeneko farmakoen multzokoa da, edo eragin motela duten antirreumatikoen taldekoa. Azido folikoaren metabolismoarekin lotutako mekanismo baten bidez murrizten du hantura, zelulak hazteko beharrezkoa den bitamina baita.

Ondorio onuragarriak ez dira berehalakoak, eta tratamendua hasi eta 4-6 astera jaso daitezke, nahiz eta batzuetan 3 hilabete behar izan daitezkeen.

Immunologia-sistemaren jarduera murrizten du, farmako IMMUNOSUPRESOREA da: infekzio batzuk harrapatzeko probabilitate handiagoa.

Metotrexato bidezko tratamendua hasi aurretik, kontrolak egiten dira:

- Odolaren analitika, gibeledu edo giltzurruneko gaixotasuna baztertzeko.
- Toraxeko X izpiak.

Nola hartzen da?

EGUN BAKARRA ASTEAN, eta beti egun eta ordu berean.

24-28 orduan (medikuaren aginduaren arabera) baraurik hartuko da, ur pixka batekin, azido folikoaren 5 mg-ko konprimatu bat; helburua metotrexatoaren ondorio kaltegarri batzuk saihestea/minimizatzea da (ahoko ultzerak, arazo gastrointestinalak, beherakoak eta odoleko zelulen alterazioak).

Zure medikuak erabakiko du dosia, eta banaka doituko da.

Artritis kroniko gazte mota jakin batzuk dituzten eta pisuari egokitutako dosiak dituzten haurrek maiz erabiltzen duten sendagaia da.

Dosi bat ahaztu bada, gogoratu bezain laster eman eta asteko jarraibidearekin jarraitu. Hurrengo egunerako aurreikusita dagoenean izan ezik; kasu horretan, ahaztutako dosia alde batera utzi eta ohiko egunean ematen jarraitu.

Inoiz ez bikoiztu dosia ahanztura konpentsatzeko.

a) **Ahotik** eman daiteke, 2,5mg-ko konprimatu moduan. Asteko dosia aldi bakar batean edo bi edo hiru hartunetan bana daiteke, baina betiere 24 ordu baino gehiago igarotzen utzi gabe.

Pilula osoak baraurik hartu behar dira.

b) **Larruazalpetik** (larruazalpeko ehunean injekzioa), erreumatologoak hala adierazten badu. Xiringa edo luma bat izan daiteke, aurrez kargatuta, dosi zehatzarekin, administrazio bakoitzerako. Pilula osoak baraurik hartu behar dira.

- **Medikazioa biltzea**

Metotrexatoa, ahoz zein injektagarri, farmazia arruntean jasotzen da.

- **Kontserbazioa**

25°C-tik beherako tenperaturan kontserbatzea. Hegazkineko bidaietan, eskuko bagajearen eraman behar da, txosten mediko batekin batera.

Medikazioa jatorrizko ontzian gorde, argitik babesteko.

.Haurren eskura ez egotea.

- **Prestatzea /administratzea**

- o Egokitu jarraibide medikoari ASTEAN EGUN BAKAR BATEAN, beti ordu berean.

- o Ez dute haurdun dauden emakumeek manipulatu behar, ezta tratamendu zitostatikoetan edo erradioterapia duten pertsonak ere.

- o Eskuak garbitu, eman aurretik eta ondoren.

- o.“Likido koloregabearen edo hori argiaren medikazioaren” itxura egiaztatzea, pikorrik eta partikula arruntik, medikaziorik eta agindutako dosirik gabe, bai eta iraungitze-data ere. Ez astindu.

- o Erabili aurretik kargatutako xiringa/luma bat, administrazio bakoitzerako agindutako dosiarekin, eta ez kendu aire-burbuila.

- o Injektatu larruazalak alteraziorik ez duen farmakoa: erupzioa, zauria, orbaina eta errotazioa (errotazio-orria).

- o Botikari ematean, begiratu lumaren leihoari, botikak ematen ari direla eta dosi osoa eman zaiola egiaztatzeko.

- o Hurrek maiz erabiltzen duten sendagaia da.

- o Tratamendua hasi ondoren aldizkako kontrol analitikoak egin behar dira, gibelean edo hezur-muinean toxikotasuna agertzen dela zaintzeko.

- o Ahalik eta lasterren jakinarazi medikazio honekin zerikusia izan dezakeen edozein sintoma agertu dela (erizaintzarekin harremanetan jartzeko zuzeneko telefonoa).

Ohikoenak dira alterazio gastrointestinalak (sabeleko mina, goragaleak eta gorakoak) zefalea, mukositis, transaminasak areagotzea, alopezia eta lesioak injekzio-puntuan.

- o **ERREAKZIO ALERGIKOA:** arnasa hartzeko edo irensteko zailtasuna, aurpegiaren, ezpainen, ahoaren edo eztarriaren hantura, larruazalaren erupzioa eta urtikaria.

- **Ezabatzea**

Ez birkaputxatu orratza eman ondoren.

Bota erabilitako gailua objektu zorrotzen edukiontzira.

Bi heren bete ondoren, behin betiko itxi eta kontsultan entregatu.

- **Gomendioak**

1. Metotrexatoak jaiotza-akatsak eragin ditzake, fetuari kalte egin diezaioke edo abortuak eragin ditzake, eta, horregatik, haurdun geratzea saihestu behar da, **antisorgailuak erabiliz**.

Metotrexato bidezko tratamenduan dauden gizonezkoei dagokienez, seme edo alaba bat izan nahi badute, kontsultatu erreumatologoari.

2. Alkohola ahalik eta gutxien edatea (gibelean toxikotasuna areagotzeko arriskua).

3. Saihestu kafearen, te beltzaren eta kafeinadun freskagarrien gehiegizko kontsumoa, efektu terapeutikoak eta azido folikoaren xurgapena gutxitzeagatik.

4. 1-2 litro ur hartzea, kontraindikaziorik ez badago, metotrexatoa hartzen den egunean; horrek botika kentzen eta giltzurruna zaintzen lagunduko du.

5. 50eko babes-faktorea duten kremak erabili eguzkia hartzeko, eguzki-argiaren esposizio luzea edo fotosentikortasun-erreakzioak izan ditzaketen UVA izpien lanparak saihestuz.

6. Familiako medikuari tratamendu horren berri eman, metotrexatoarekin interakzioa izateko arriskuagatik antibiotiko jakin batzuk saihestu behar baitira.

7. Metotrexato-isuria:

o Azala: garbitu ur eta xaboiarekin 10-15 min.

o Zorua: paper xurgatzailearekin eta eskularruekin bildu, ziztada-edukiontzian utzi eta lixibadun detergentearekin garbitu.

o Arropa: garbitu bereiz.

8. Metotrexatoarekin kontaktua saihesteko neurriak (bata, eskularruak eta betaurrekoak) ez dira beharrezkoak erreumatologian, dosi immunosupresore askoz ere txikiagoak direlako.

Jasotako informazioa: Larruazalpeko terapien eskuliburua gteserraren erreumatologian (SEReko Erizaintzako Lantaldea), 2020an argitaratua.

Espainiako Erreumatologia Elkartearen liburuxkak. Farmakoen prospektuak.